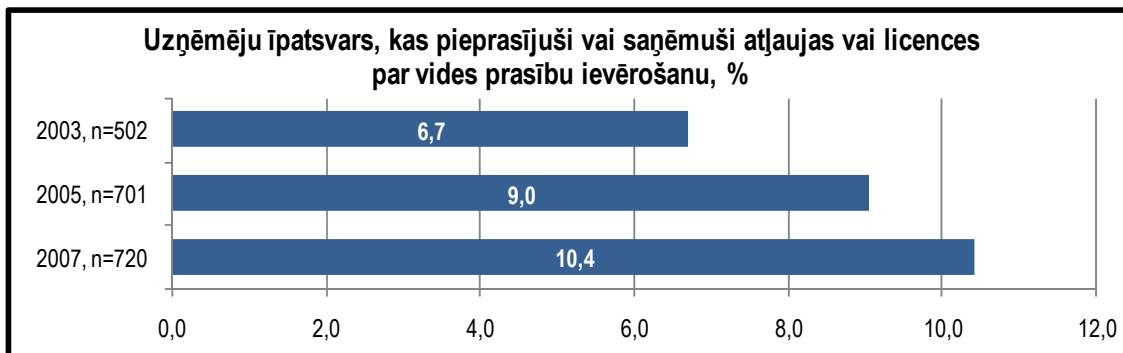

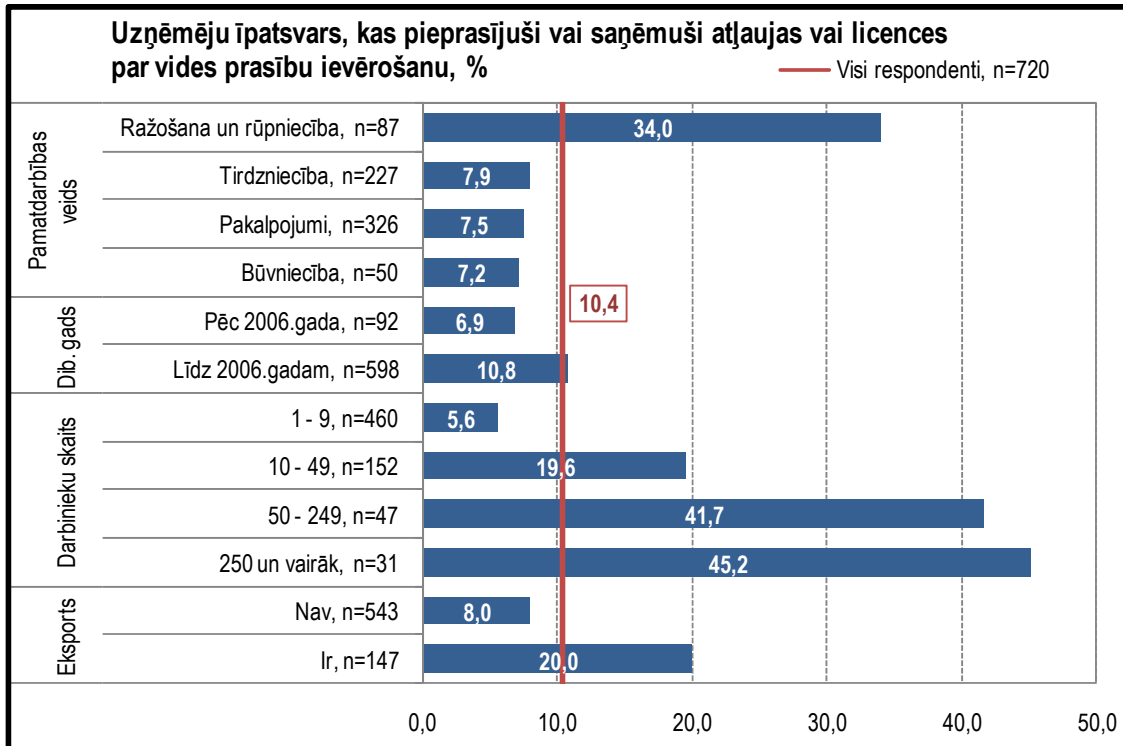
VI Vides prasības

Vides prasību pildīšana

Pēdējo 2 gadu laikā saistībā ar vides prasību ievērošanu licences vai atļaujas saņēmuši vai pieprasījuši 10,4% uzņēmēju. Pētījuma rezultāti liecina, ka pēdējo 4 gadu laikā ir palielinājies to uzņēmēju īpatsvars, kas pilda dažādas vides prasības: 2003. gadā tādu bija 6,7%, 2005. – 9,0%, bet šogad vēl par 1,4 procentpunktiem vairāk.

Ar vides jautājumiem saistītas prasības jāpilda 34,0% ražošanas un rūpniecības uzņēmumiem, citās nozarēs respondentu īpatsvars, kas pēdējo 2 gadu laikā ir pieprasījuši vai saņēmuši atļaujas vai licences par vides prasību ievērošanu, ir 7,2% līdz 7,9% robežās. Dažādas vides prasības visbiežāk pilda vidējie un lielle uzņēmumi – attiecīgi 41,7% un 45,2%, kā arī mazie uzņēmēji (19,6%). Tikai 5,6% mikro uzņēmumu vadītāji ir pieprasījuši vai saņēmuši minētās licences vai atļaujas. Minētās atļaujas biežāk saņēmuši arī eksportējošo uzņēmumu vadītāji (20,0%).

Visbiežāk uzņēmējiem Latvijā komercdarbības veikšanai nepieciešamas sekojošas ar vides prasībām saistītas atļaujas vai licences:

- Ietekmes uz vidi novērtējums (tas pēdējo 2 gadu laikā bijis nepieciešams 3,7% uzņēmēju);
- C kategorijas atļauja piesārņojošās darbības veikšanai (3,6%);
- Tehniskie noteikumi paredzētajai darbībai, kurai nav nepieciešams ietekmes uz vidi novērtējums (2,7%);
- Atkritumu apsaimniekošanas atļauja (2,0%).

Nedaudz mazākam uzņēmēju īpatsvars ir saņēmis vai pieprasījis tādas atļaujas vai licences kā:

- Izziņa iepakotājiem un iepakojuma apsaimniekošanas uzņēmumiem par reģistrāciju (1,7%);
- B kategorijas atļauja piesārņojošās darbības veikšanai (1,5%);
- Siltumnīcefekta gāzu (CO₂) emisijas atļauja (1,1%).

Mazāk kā viens procents uzņēmumu pēdējo 2 gadu laikā saņēmuši:

- Ūdens resursu lietošanas atļauju (0,7%);
- Dabas resursu lietošanas atļauju (derīgo izrakteņu izmantošanai) (0,4%);
- A kategorijas atļauju piesārņojošās darbības veikšanai (0,4%);
- Licences zvejai (iekšējos un ārējos ūdeņos) (0,1%);
- Atļauju gultnes padziļināšanas un grunts izgāšanas darbiem (0,1%);
- Atļauju (licenci) derīgo izrakteņu ieguvei (0,1%).

Salīdzinājumā ar iepriekšējo pētījumu rezultātiem uzņēmēju īpatsvars, kam jāpilda dažādas vides prasības, ir palielinājies 7 jomās, bet samazinājies 4 jomās. Visbūtiskāk palielinājies ir to uzņēmēju īpatsvars, kas saņēmuši vai pieprasījuši:

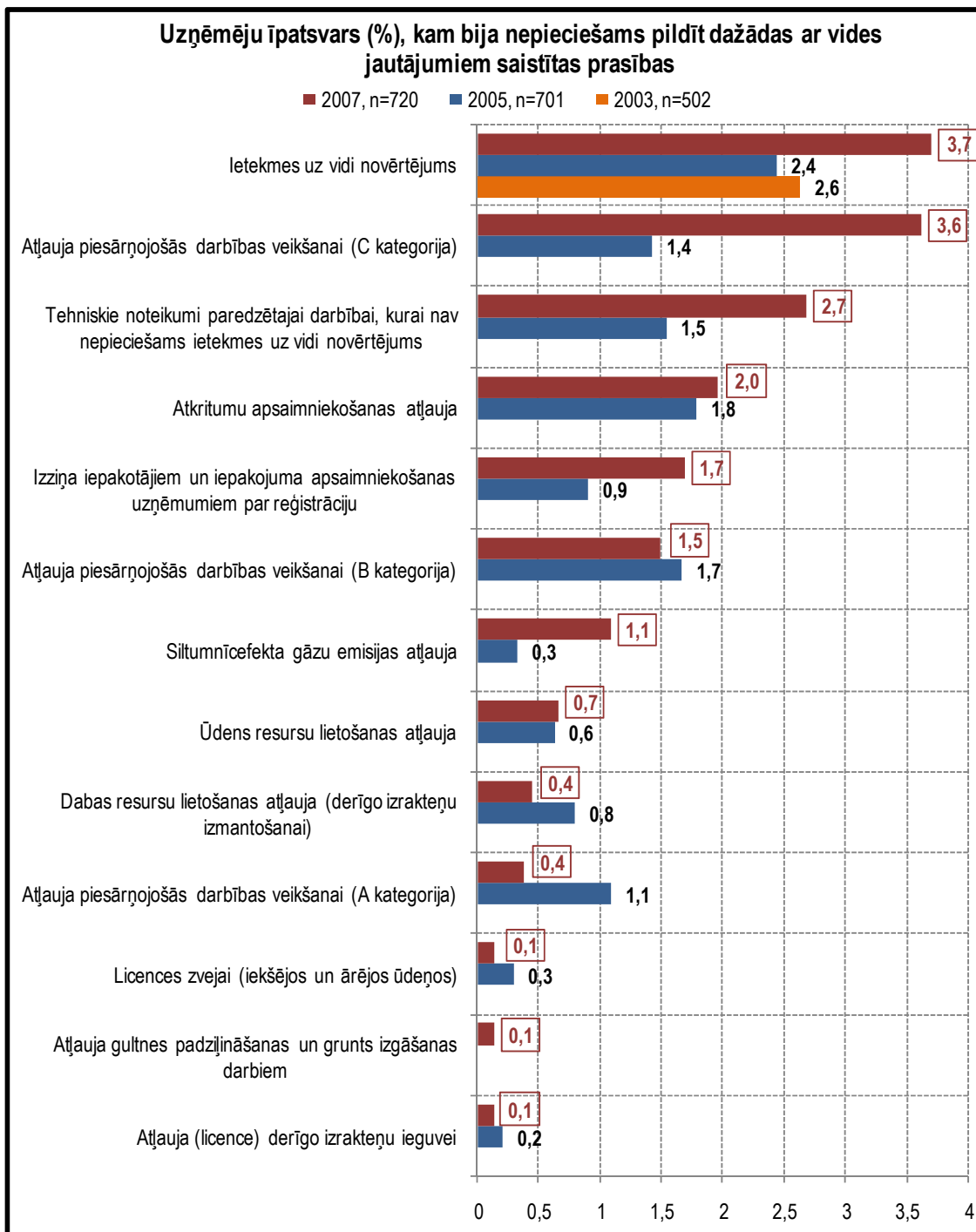
- C kategorijas atļauju piesārņojošās darbības veikšanai – uzņēmumu skaits (īpatsvars) palielinājies 2,55 reizes (absolūtais pieaugums ir 2,2 procentpunkti);
- Ietekmes uz vidi novērtējumu – pieaugums 1,52 reizes (absolūtais pieaugums: 1,3 procentpunkti);
- Tehniskos noteikumus paredzētajai darbībai, kurai nav nepieciešams ietekmes uz vidi novērtējums – pieaugums 1,75 reizes (absolūtais pieaugums: 1,1 procentpunkts);
- Izziņu iepakotājiem un iepakojuma apsaimniekošanas uzņēmumiem par reģistrāciju – pieaugums 1,88 reizes (absolūtais pieaugums: 0,8 procentpunkti);
- Siltumnīcefekta gāzu emisijas atļauju – pieaugums 3,35 reizes (absolūtais pieaugums: 0,8 procentpunkti).

Tikai nedaudz palielinājies to uzņēmumu īpatsvars, kam nepieciešama atkritumu apsaimniekošanas atļauja (1,10 reizes jeb par 0,2 procentpunktiem) un ūdens resursu lietošanas atļauja (1,06 reizes jeb par 0,03 procentpunktiem). Uzņēmēju īpatsvars, kam ir B kategorijas atļauja piesārņojošās darbības veikšanā, ir nedaudz samazinājies (no 1,7% 2005. gadā līdz 1,5% šogad jeb 1,11 reizes).

Būtiski samazinājies to uzņēmēju īpatsvars, kas saņēmuši:

- Atļauju (licenci) derīgo izrakteņu ieguvei – uzņēmumu skaits (īpatsvars) samazinājies 1,60 reizes (par 0,1 procentpunktu);
- Licences zvejai (iekšējos un ārējos ūdeņos) – uzņēmumu īpatsvars samazinājies 2,19 reizes (par 0,2 procentpunktiem);
- Dabas resursu lietošanas atļauju (derīgo izrakteņu izmantošanai) – uzņēmumu īpatsvars samazinājies 1,81 reizi (par 0,4 procentpunktiem);

- A kategorijas atļauju piesārņojošās darbības veikšanai – uzņēmumu īpatsvars samazinājies 2,92 reizes (par 0,7 procentpunktiem).

Kopumā patērētais dienu skaits licenču un atļauju iegūšanai

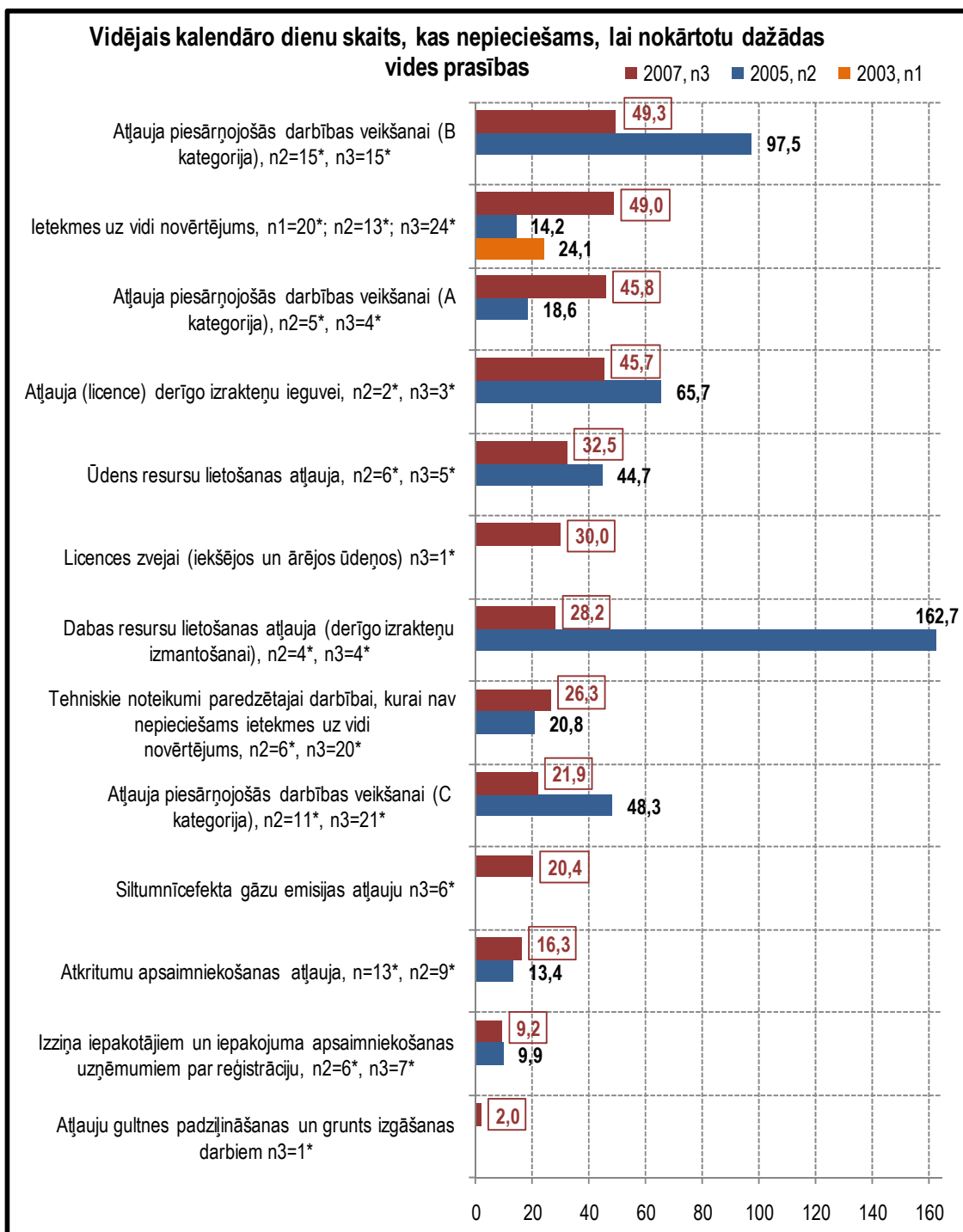
Kopumā patērētās dienas katras vides prasības saņemšanai novērtējuši mazāk nekā 30 respondenti, līdz ar to iegūtie rezultāti nav vispārināmi. Tomēr rezultāti liecina, ka vismaz 30 kalendārās dienas nepieciešamas, lai nokārtotu sekojošas licences vai atļaujas:

- B kategorijas atļauju piesārņojošās darbības veikšanai (vidēji 49,3 dienas);
- Ietekmes uz vidi novērtējumu (49,0 dienas);
- A kategorijas atļauju piesārņojošās darbības veikšanai (45,8 dienas);
- Atļauju derīgo izrakteņu iegūšanai (45,7 dienas);
- Ūdens resursu lietošanas atļauju (32,5 dienas)
- Licenci zvejai (30,0 dienas).

Vismaz 20 kalendārās dienas uzņēmējiem prasīja, lai saņemtu dabas resursu lietošanas atļauju (vidēji 28,2 dienas), tehniskos noteikumus paredzētajai darbībai, kurai nav nepieciešams ietekmes uz vidi novērtējums (26,3 dienas), C kategorijas atļauju piesārņojošās darbības veikšanai (21,9 dienas) un siltumnīcefekta gāzu (CO₂) emisijas atļauju (20,4 dienas).

Vismazākais laiks uzņēmējiem bija nepieciešams, lai saņemtu atkritumu apsaimniekošanas atļauju (16,3 dienas), izziņu iepakotājiem un iepakojuma apsaimniekošanas uzņēmumiem par reģistrāciju (9,2 dienas) un atļauju grunts padziļināšanas un grunts izgāšanas darbiem (2,0 dienas).

Salīdzinājumā ar situāciju pirms 2 gadiem kopējais laiks būtiski ir palielinājies tādu ar vides prasībām saistītu licenču saņemšanā kā A kategorijas atļauja piesārņojošās darbības veikšanai (pieaugums par 27, 3 dienām) un ietekmes uz vidi novērtējums (par 34,8 dienām). Savukārt ievērojami ātrāk nekā pirms 2 gadiem iespējams saņemt dabas resursu lietošanas atļauju (par 134,5 dienām), kā arī B kategorijas (par 48,2 dienām) un C kategorijas (par 26,4 dienām) atļaujas piesārņojošās darbības veikšanai .

Licenču un atļauju salīdzinājums pēc maksājuma fakta

Oficiālas nodevas visos gadījumos uzņēmēji maksājuši, saņemot licenci zvejai, dabas resursu lietošanas atļauju un atļauju derīgo izrakteņu ieguvei. Vairāk nekā puse uzņēmēju veikuši oficiālus maksājumus, saņemot A, B un C kategoriju atļaujas piesārņojošās darbības veikšanai, ūdens resursu lietošanas atļauju, siltumnīcefekta gāzu emisijas atļauju, ietekmes uz vidi novērtējumu un tehniskos noteikumus darbībai, kurai nav nepieciešams ietekmes uz vidi novērtējums. Nedaudz mazāk nekā puse respondentu oficiālus maksājumus veikuši, lai saņemtu atkritumu apsaimniekošanas atļauju un izziņu iepakotājiem un iepakojuma apsaimniekošanas uzņēmumiem par reģistrāciju. Lai saņemtu atļauju gultnes padziļināšanas un grunts izgāšanas darbiem, oficiāli maksājumi nav veikti.¹¹

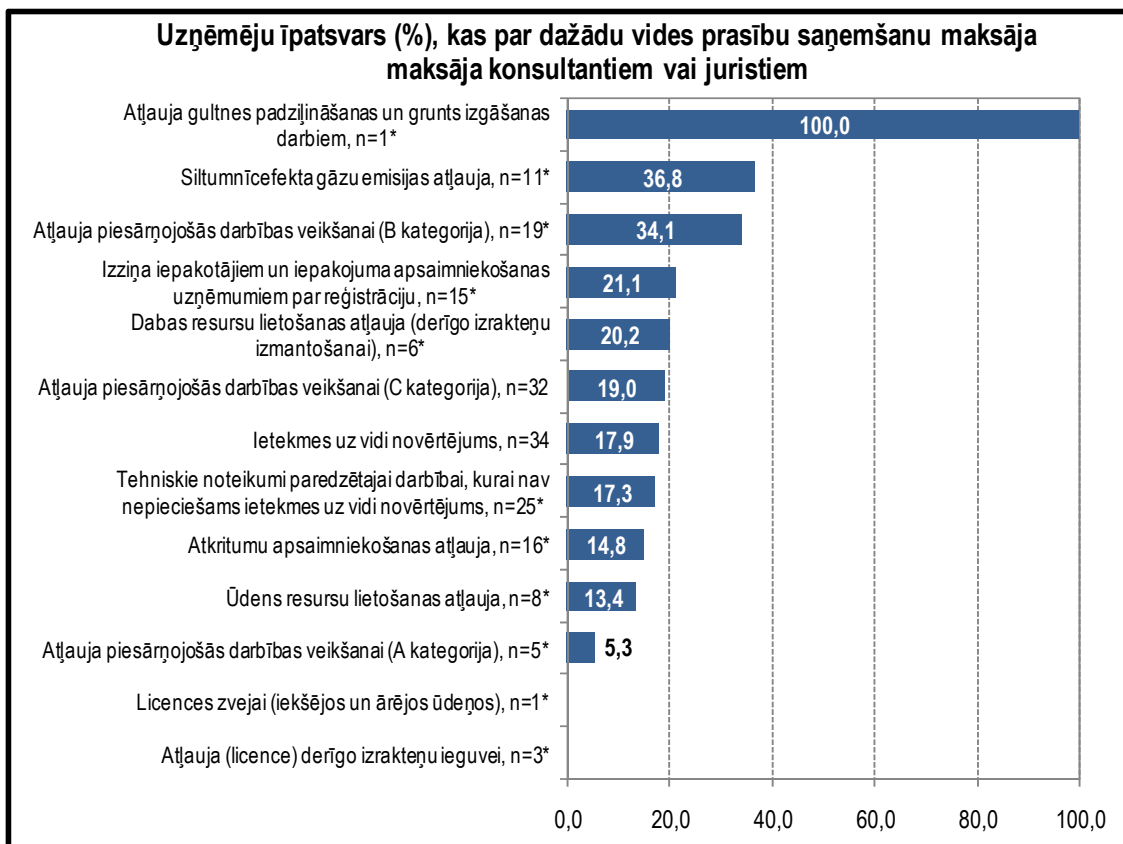

¹¹ Rezultāti nav vispārināmi, jo respondentu skaits ir neliels (n<30)

Konsultantu vai juristu pakalpojumi tikuši izmantoti, saņemot:

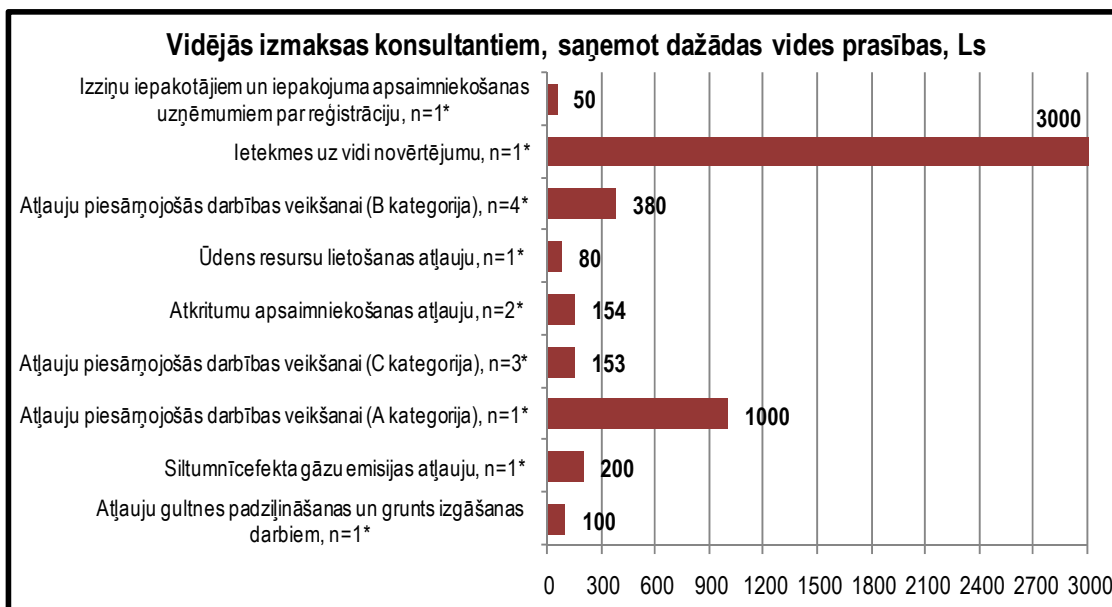
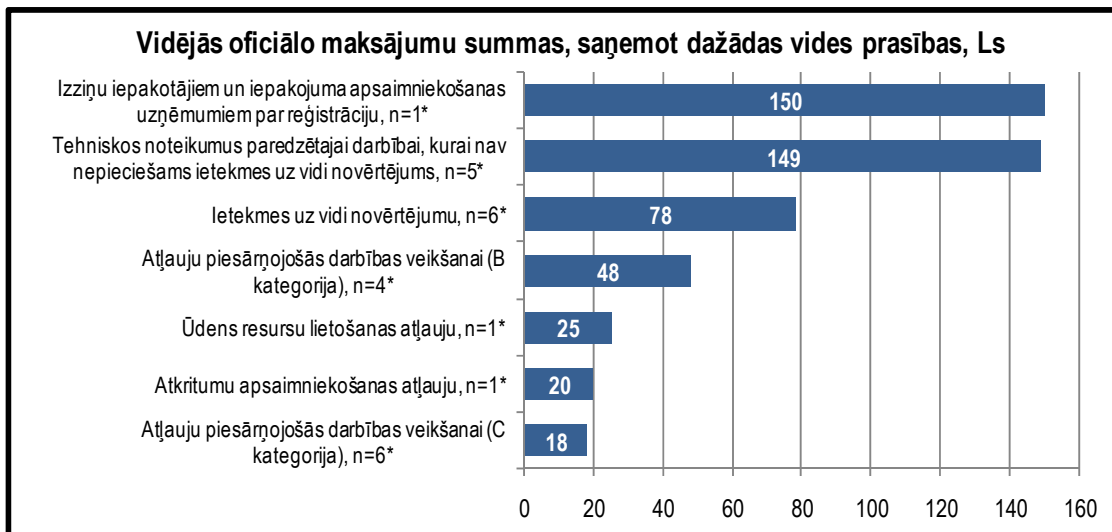
- Atļauju gultnes padziļināšanas un grunts izgāšanas darbiem;
- Siltumnīcefekta gāzu emisijas atļauju;
- A, B un C kategoriju atļaujas piesārņojošās darbības veikšanai;
- Izziņu iepakotājiem un iepakojuma apsaimniekošanas uzņēmumiem par reģistrāciju;
- Dabas resursu lietošanas atļauju;
- Ietekmes uz vidi novērtējumu;
- Tehniskos noteikumus paredzētajai darbībai, kurai nav nepieciešams ietekmes uz vidi novērtējums;
- Atkritumu apsaimniekošanas atļauju;
- Ūdens resursu lietošanas atļauju.

Savukārt pašu spēkiem (neizmantojot ārpalpojumus) aptaujātie uzņēmēji kārtojuši zvejas licences un derīgo izrakteņu ieguves atļaujas saņemšanu.

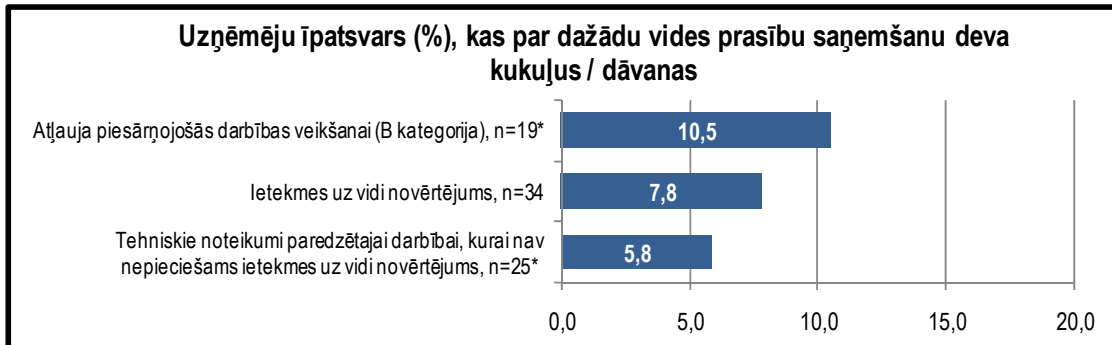
Maksājumu apjomi

Vidējās maksājumu summas, kas veiktas, saņemot ar vides prasībām saistītas licences vai atļaujas, nav iespējams salīdzināt, jo respondentu skaits, kas sniedzis konkrētas atbildes, ir pārāk mazs ($n < 30$), lai izdarītu vispārinātus secinājumus par vidējiem maksājumiem licenču vai atļauju saņemšanā.

Korupcijas izplatība

Dāvanas un kukuļi doti tikai 3 ar vides prasību ievērošanu saistītu procedūru gaitā. Saņemot ietekmes uz vidi novērtējumu, dāvanas vai kukuļus devuši 7,8% respondentu. Savukārt, kārtojot B kategorijas atļauju piesārņojošās darbības veikšanai un saņemot tehniskos noteikumus paredzētajai darbībai, kurai nav nepieciešams ietekmes uz vidi novērtējums, korupcijas izplatība ir attiecīgi 10,5% un 5,8%, tomēr šie rezultāti nav vispārināmi, jo respondentu skaits ir neliels ($n < 30$).

Licenču/atļauju iegūšanas procesa vērtējums

Lai gan licenču un atļauju iegūšanas procesu kvalitāti novērtējis neliels respondentu skaits un rezultāti nav attiecināmi uz ģenerālo kopu, tomēr rezultāti liecina, ka kopumā uzņēmēji ir apmierināti ar dažādu vides prasību saņemšanas procesu kvalitāti – vidēji respondenti dažādas ar vides prasībām saistītas procedūras 6 ballu skalā¹² novērtē ar 4,22 ballēm, kas atbilst vērtējumam „diez gan labi”.

Salīdzinājumā ar situāciju pirms 2 gadiem kopējais vides prasību saņemšanas procedūru kvalitātes vērtējums ir samazinājies 0,25 ballēm – 2005. gadā to kvalitāte tika novērtēta ar 4,47 ballēm. Kopš 2005. gada par 0,5 ballēm samazinājies gan ietekmes uz vidi veikšanas procesa, gan C kategorijas atļaujas piesārņojošās darbības veikšanai saņemšanas procesa novērtējums. Kvalitātes vērtējuma izmaiņas citu atļauju / licenču saņemšanas procesos ir grūti noteikt nepietiekamā respondentu skaita dēļ.

¹² 1 balle atbilst vērtējumam „ļoti slikti”, 2 balles – „slikti”, 3 – „diez gan slikti”, 4 – „diez gan labi”, 5 – „labi”, 6 – „ļoti labi”

